

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 38.

V Ljubljani, dne 16. avgusta 1912.

Leto VII.

Kartel avstrijskih in ogrskih bombaževih predilnic.

Po dolgih pripravah in pogajanjih se je ustanovil kartel bombaževih predilnic v Avstriji in na Ogrskem. Izdelki posameznih tovarn se kontingentirajo, to je, vsako podjetje bo smelo določeno množino izdelkov za prodati. Zvišale se bodo tudi cene izdelkom predilnic. Od 426 mil. vreten, ki stoje v obratih Avstro-Ogrske, se je pridružilo pogodbi 36 milijonov, toraj 85% vreten (Spindel) in prijavilo pristop za petletno kontingentiranje. Ostali posestniki 150.000 vreten, so sprejeli bistvene obveznosti brez da bi pristopili v kartel. Pogodba je stopila v veljavo dne 8. avgusta t. l.

Izvršilni odbor se je pooblastil, da presoja načelni temelj in poroča najkasneje do 30. septembra splošnemu zboru. Posamezne tovarne imajo prosto glede izpeljave kontingentiranja, ali da znižajo množino izdelkov ali pa da eksportirajo prevelike zaloge. One predilnice, ki porabljajo prejo v lastnih tkalnicah so za take množine proti vplačilu gotovega denarnega zneska oproščene. Prodaje se smejo sklepati le za šest mesecev. Uravnava za notranje-državni kontingent se izvrši avtomatično na podlagi dogovorjene pogodbe in statistike o izdelovanju, prodaji in zaloge. Toraj zopet nov velikanski kartel, s katerim se bodo podražili izdelki bombaža. Važno vprašanje pa nastane sedaj za predilniško delavstvo. V nobeni stroki dela niso delavci tako slabo plačani kakor ravno v predilnicah in tkalnicah bombaža. Zato bo moral kartel v prvi vrsti koristiti delavstvu. Podjetniki sicer pravijo, da bodo zvišali cene zaradi tega za 10 do 15 odstotkov ker baje to vsoto presegajo danes izdelovalni stroški. To je zastareli zelo neročni izgovor. Za zgubo 10 do 15 odstotkov ne dela nihče in najmanj predilnice. Toda taki izgovori imajo namen delavstvu nametati peska v oči, da ne bi morda začelo zahtevati boljših plač. Delavstvo mora sedaj na vsak način priti tudi do besede in dobiti od kartela zboljšanja.

× × ×

Jugoslovanska Strokovna Zveza ima organiziranega na jugu zelo veliko delavstva, ki dela

po predilnicah. Predilniško delavstvo vodi poseben tekstilni odsek, ki je sklenil, da se mora posvetiti novemu kartelu tekstilne industrije njavačja pozornost. Vodstvo tekstilnega odseka je takoj odposlalo svojim prizadetim skupinam sledeče pojasnilo.

V sledečem Vam pošiljamo poizvedbe, v kolikor jih je mogel strokovni odsek v Ljubljani zasledovati. Po dolgotrajnih razpravah so sklenili lastniki avstro-ogrskih predilnic pogodbo, po kateri se določa, koliko da smejo izdelati predilnice blaga za našo državo.

Predsednik društva Artur Kuffler je pribil (izjavil), da je izmed vseh tekočih avstro-ogrskih pavoljnih vretenov (špindelov), ki jih je v Avstro-Ogrski, 4.026.000 pristopilo društvu. Lastniki predilnic so določili, koliko blaga da sme izdelati 3.600.000 vretenov in da je v kartelu avstro-ogrške tekstilne industrije zastopanih 85 odstotkov vretenov. Lastniki ostalih 180.000 vretenov so izjavili, da si pravilno (formelno) niso pristopili, da pa prevzamejo bistvene obveze kartelne pogodbe.

Soglasno se je sklenilo, da se uveljavi pogodba 8. avgusta t. l. in se je naročilo izvršilnemu odboru, da naj tormelna načela za sklepanje pogodb prouči in da naj v tem glavni skupščini poroča vsaj do 30. septembra t. l.

Posameznim predilnicam se prepusti, da omeje izdelavo, ali preveč izdelanega blaga prodajo v inozemstvo.

Tiste predilnice, ki del svojih lastnih izdelkov izdelaje v lastnih tkalnicah (Weberei), so za to množino oproščeni omejitve obrata, če plačajo gotovo denarno vsoto. Pogodba določa nadalje, da se smejo splošne prodajalne pogodbe skleniti najdelj za šest mesecev.

Koliko se sme doma prodati, se določi avtomatično, na podlagi natančno določene statistike, koliko se sme izdelati, prodati in imeti blaga v skladiščih. Cene se za sedaj še ne določijo, pač pa sodijo, da se vsled sklenjenega kartela povišajo cene blagu, ker kakor trdijo novi kartelisti, prodajajo blago za 10 do 15 odstotkov ceneje kolikor njih stane.

men to naredil. Šel ga je tožit. Semena so pozvali pred sodišče, a so ga izpustili, ker mu niso mogli dokazati. Pahom se je še bolj razjezil in se celo razprl s starešino in sodniki. »Vi«, pravi, »puščate tatovom dolge roke. Če bi bili sami pravični, bi ne oproščali tatov.«

Zemlje je imel Pahom sicer veliko, a svet mu je bil vendar preozek. Raznesla se je tedaj govorica, da potuje mnogo ljudi na nove naselbine. Pahom si je mislil: »Da bi se sam iz svoje zemlje izselil, počemu? A če bi kdo naših šel tja, bi mi imeli več prostora. Jaz bi zemljo pokupil in jo priklopil moji posesti, ker za nas vse je tukaj itak že pretesno.«

Nekoč sedi Pahom doma. K njemu pride popoten mužik. Preočili so ga, dali mu jesti in ga vprašali, odkod potuje. Mužik pripoveduje, da prihaja od spodnje Volge, kjer je delal. Beseda da besedo. Mužik govori, kako se tjakaj ljudje izseljujejo. Mnogo se jih je že naselilo. Vsakdo se vpiše v občino in dobi deset desetih zemlje zastonj. Kaka zemlja je tam; veselje je videti bogato snopje! Neki mužik je tjakaj prišel reven, s samimi rokami, a sedaj ima 50 desetih obdelane zemlje. V preteklem letu je 500 rubljev skupil za samo pšenico.

Pahomu se je srce razgrela. »Čemu naj bi še nadalje bival v tej tesnobi, ko se da vendar bolje živeti. Prodam zemljišče in hišo in si tam

Odbor je tudi sklenil za zdaj, da dovoli prodati le 5 odstotkov, kolikor so določili prodati celo leto.

Kakor je razvidno iz gori označenega, je namen kartela: 1. odpustiti več delavcev, 2. je zelo prizadet konzument in 3. največ pa delavstvo.

V svoji seji dne 13. t. m., ki sta se jo udeležili tudi načelnik J. S. Z., kranjski deželni odbornik tov. dr. Ivan Zajec in državni poslanec tov. Josip Gostinčar, je o novem kartelu temeljito poročal podnačelnik J. S. Z. tovariš Vinko Zabukovec. V svojem poročilu je med drugim, tudi izvajal:

Kaj pravi predsednik o novem kartelu.

Za natančno umevanje kartela predilnic, je zelo poučljiv članek, ki ga je objavil v »Neue Freie Presse« 10. avgusta t. l. Artur Kuffler, predsednik novega kartela, ki izvaja:

Te dni je sklenilo 90 predilnic v Avstro-Ogrski pogodbo, ki ima namen, da vredi, koliko blaga da se sme v naši državi izdelati in prodati. Če se vresničijo želje, ki so prevevale tvorničarje, ko so sklepali to pogodbo, se konča najtežja kriza, ki jo je od časa ameriansko-državlanske vojske*) prestala avstrijska predilniška pavelnata industrija, ki je zato posebne vrste, ker ni le časno sledila visoki konjunkturi (trgovski-gospodarski položaj), namreč je le to dejansko povzročila. Kriza, ki je trajala skoraj 3 leta, se razločuje bistveno od podobnih kriz s tem, da ni šla nazaj prodaja blaga, ni manjkalo surovega blaga in tudi ni bilo dobiti težko denarja na posodo. Krize niso povzročili zunanji činitelji, marveč se je pojavila v industriji sami. Od visoke konjunktore v letih 1907 in 1908 ni proizvajala nazadovala, marveč celo napredovala. Cene surovemu blagu so se pač zelo menjale, a ni dvoma, da je bilo na svetu dovolj su-

*) Ob ameriansko - državljanski vojski v sedemdesetih letih, ki je trajala več let in je šlo za odpravo suženjstva v Zedinjenih državah, je bil prekinjen izvoz bombaža v Evropo. Predilnice zato niso mogle delati in je bilo veliko delavstva ob kruh.

Grof Leo Tolstoj: Ali človek potrebuje veliko zemlje?

III.

Pahom živi in se veseli. Vse bi bilo dobro, samo da bi mužiki pustili v miru njegovo polje in da bi ne pasli po njegovih travnikih. Prosil jih je, a ti niso nič marali. Ta spusti krave na njegov travnik, drugi zažene ponoči svoje konje v njegovo žito. Pahom jih je izganjal in odpuščal, a slednjič se je osrčil in se šel pritožiti k sodniji. Uvidel je sicer, da delajo to mužiki iz revščine in ne iz nagajivosti, a si misli: »Ne sme se jih kar tako pustiti, če ne mi popaso vso travo. Treba jih je poučiti.«

Poučil jih je enkrat, poučil drugokrat, kaznoval enega, dva. Začeli so ga sosedje sovražiti in drugič so mu nalašč popasli. Ponoči se je neki mužik splazil v Pahomov gozd in mu izruval deset malih lip, da je lubje od njih dobil.

Pahom je šel skozi gozd in glej — nekaj se blesti. Ko pride bližje, vidi olupljena drevesca na tleh. To ga je razljutilo. »Ah«, si misli, »ko bi vedel, kedo je to naredil, bi mu že pokazal.« Misli je, misli, kedo neki bi bil. Nikdo drugi ne more biti kakor Semen. Šel je k Semenu na dvorišče gledat, pa ni našel ničesar, samo zasmehevali so ga. In še bolj se je uveril, da je Se-

napravim za ta denar novo ter si potem izvršno uredim svoje gospodarstvo. Tu v tej tesnobi je sam prepričan, treba je, da se sam odpravim na pot ter se o stvari prepričam.«

Ko je prišlo poletje, krenil je na pot. Do Samare se je peljal po parobrodu po Volgi navzdol, potem je pa šel peš 400 verst. Prišel je do zaželjenega kraja. Našel je vse tako, kakor mu je mužik pripovedoval. — Mužiki imajo tu mnogo zemlje, deset desetih je vsakdo zastonj dobi in je tudi zadovoljno sprejet v občino. Poleg tega si lahko prikupiš zemlje, kolikor ti drago; za tri rublje dobiš desetino zemlje najboljše vrste, kolikor hočeš.

Pahom je vse poizvedel in se vrnil jeseni domov. Prodajal je vso zemljo, prodal hišo in živino ter se izbrisal iz občine. Spomladi je šel z družino v novo domovino.

IV.

Pahom je prišel v novi svet s svojo družino in se je zapisal v občino v velikem selu. Pogostil je starešine in takoj so bili vsi pogoji odobreni. Sprejeli so Pahoma v občino ter mu dali za pet duš 50 desetih zemlje zastonj. Uredil si je gospodarstvo in kupil živine. Sedaj je moral imeti še enkrat toliko živine kot poprej. Zemlja

*) 1 vrsta je 1066 m.

rovega blaga. Krizo je marveč povzročilo zgolj dejstvo, ker so se popolnoma nevrejeno povečala proizvodna sredstva. Število pavoljnih vreten na celem svetu se je od leta 1907 do leta 1909 povišalo za okroglo 25 odstotkov. Jasno je da ker je tekstilna industrija glede na svoj obseg tako poskočila, ni napredovala v nikakem razmerju niti prodaja, niti proizvodnja.

Vedno bolj se je pa povpraševalo po surovem bombažu, kar je povzročilo, da je v resnici s prejšnjimi desetimi leti cena bombažu poskočila približno za 30 do 40 odstotkov. Izdelalo se je tudi preveč blaga, prodajalne cene izdelanega blaga so zato padle globoko pod proizvodjalno ceno.

Opisani razvoj se ne omejuje zgolj na našo državo, marveč se je čutil tudi v celi Evropi, Ameriki in Indiji. Enakost pojava se pa kaže le v pojavu samem, ne pa tudi v dobi razvoja.

Zelo zanimivo je opazovati, koliko časa potrebuje industrija po posameznih deželah, da premaga posledice povečane proizvodnje.

Najbolj hitro je prebolela krizo Angleška, ki ima največ vreten. Ko sta Avstro-Ogrska in Italija radi krize še močno trpeli, se razvija trgovina na Angleškem tako, da se cene že ne razločujejo veliko od najvišje doseženih cen. Nekoliko pozneje si je opomogla tekstilna industrija v Ameriki, Nemčiji in v Belgiji. Neugodno so za sedaj razmere le še v Avstro-Ogrski in v Italiji. V Italiji vpliva neposredno na izdelovanje bombaževih izdelkov vojska, ker so prodajale laške predilnice svoje izdelke vsaj bistveno v Turčijo in na bližnji Vzhod ali v Levanto.

Laške predilnice so radi vojske tudi težje dobivale potrebni kredit.

Položaj avstrijskih predilnic pa podaja najjasnejšo podobo, kakšne posledice rodi nevrejeno povečanje tvornic, če ni zadosti preskrbljeno za nove trge. Ako primerjamo, kje da se je obrat najbolj razširil, vidimo, da koraka Avstro-Ogrska na prvem mestu, ker se je število vreten povišalo za 30 odstotkov.

Ob prilastitvi Bosne in Hercegovine so imele naše predilnice škodo pri izvozu blaga v Srbijo in v Turčijo. Domači trg, ki je tudi prodajal vedno več blaga, ni mogel nadomestiti, kar so predilnice izgubile. Posledica je bila, da so prodajalne cene skočile in se je padec šele vstavil, ko so naše cene padle delno celo pod svetovne cene in smo postali sposobni, da smo na škodo naše industrije mogli izvažati naše blago.

Organizacija avstrijskih in ogrskih predilnic je poizkušala izboljšati razmere sedanjih razmer tako, da se je po pogodbi enakomerno omejil obrat. Ta dogovor je bil v toliko uspešen, ker se je preprečilo omejiti preveliko množino zaloge. Ko je pa dogovor potekel, se je precej pričelo izdelovati več blaga, vsled česar ni bilo pravega dobička. Radi omejitve obrata bi se bile razmere še poslabšale, če bi se zopet ne uredile razmere.

Tvorničarji so izprevideli, da omejitev obratov more le začasno pomagati. Velika večina obstoječih stroškov predilnic povzroča, da se z omejitvijo obrata izdelovanje podraži. Potrebno je zato, da se morejo cene izdatno povečati, da se pokrijejo le proizvodjalni stroški, ne da bi se položaj izdatno izboljšal. Ne glede na to se pa more avstro-ogrsko tekstilna industrija ozirati na delavsko vprašanje, ki otežkočuje omejitve obrata.

Naša bombaževinska industrija ni omejena kakor po drugih deželah na gotova industrijska središča, marveč je raztresena po celi državi in takorekoč leži v postelji med drugimi industrijami. Če se izpremene delavne ali proizvodjalne razmere, zapušča delavstvo delo po predilnicah in išče ter dobi delo v takih tvornicah, ki vedno delajo.

Izučeni delavci se zato zelo težko dobe zopet nazaj.

To spoznanje je dovedlo, da se mora prodaja trajno vrediti doma in da se morajo preskrbeti v inozemstvu in onstran morja novi trgi. Kartel predilnic zato ne vreja, koliko da se mora izdelati blaga, marveč le, koliko in kje se sme posamezna predilnica doma prodati blaga.

Če posamezna tvornica izdela več blaga, ji je prosto, da li omeji svoj obrat ali pa da poišče nove trge v inozemstvu. Za izvoz blaga nameravajo ustanoviti osrednjo pisarno, ki bo skrbelo, da se preveč izdelano blago izvaža in da se kakovost blaga, kolikor mogoče, za izvoz izboljša.

× × ×

Iz teh navedenih izjav kapitalistov je razvidno, da bi:

1. Radi omejili število delavstva, a se še ne upajo, ker hočejo poprej vedeti, kako močan da se bo izkazal in če bo držal novi kartel.

2. Splošno bo kartel vsemu delavstvu, ne samo predilniškemu škodoval, ker bodo cene testilnim izdelkom poskočile.

3. Na škodo avstrijskih državljanov in tudi delavstva se bodo doma neprimerno dražje plačevali izdelki tekstilne industrije, v inozemstvu se bo pa to blago pod ceno izvajalo na škodo domačih kupcev, slika, ki jo nudijo tudi drugi karteli.

× × ×

V zelo poučljivi razpravi, ki je sledila poročilu, se je sklenilo naročiti vsem strokovnim organizacijam J. S. Z., da morajo po shodih poučiti delavstvo o po ustanovljenem kartelu izpremenjenem položaju za delavstvo. Agitira naj se s podvojeno silo za pristop tekstilnega delavstva k Jugoslovanski Strokovni Zvezi, ker mora nasproti pomnoženi moči vseh avstrijskih lastnikov predilnic nastopiti uspešno le močno, strokovno združeno delavstvo. Postavodaja naj se poziva na vseh shodih tekstilnega delavstva, da naj nastopi zato, da kartelno vprašanje vredi po tozadavnem že izdelanem dr. Krekovem zakonskem načrtu o kartelih.

× × ×

DELA VSTVO LJUBLJANSKE PREDILNICE!

V torek, dne 20. avgusta 1912 vsi na delavski shod, ki bo ob četrt na sedmo uro zvečer v Ljudskem domu. Spored: 1. Delavstvo in združene predilnice poroča državni poslanec Jožef Gostinčar. — 2. Združena moč evropskega krščanskega predilniškega delavstva poroča M. Moškerc — 3. Delavska pravica in dolžnosti; poročata načelnik J. S. Z. dr. Ivan Zajec in urednik Frančišek Kerhne. Delavci! Delavke! Časi so resni, zato vsi na shod!

Načelstvo Jugoslov. Strokovne Zveze.

je rodovitna. Življenje je bilo sedaj desetkrat prijetnejše nego popreje. Živine redi, kolikor hoče.

Ko je v začetku gospodarstvo urejal, zdelo se mu je vse dobro, a sčasoma mu je tudi tu postalo tesno. Hotel je vsejati belo pšenico, pa bilo je malo pšenične zemlje. Eno leto posejejo zemljo, potem jo pa puste dve leti nezorano, da se zopet s koviljem preraste. Mehke zemlje dobiš, kolikor hočeš, a na mehki zemlji raste samo rž, pšenica pa le na trdi. Trde zemlje ne morejo vsi dobiti, radi tega so vedni prepiri. Bogatini jo sami radi posejejo, reveži jo pa odajajo kupcem za plačilo.

Pahom vseje prvo leto pšenico. Obnesla se je izvrstno tako, da jo je sklenil tudi drugo leto vsejati, toda imel je malo zemlje. Zato jo je hotel prikupiti. Šel je h kupcu in kupil zemljo za eno leto ter jo posejal. Rodila je dobro, samo daleč je bilo, 15 vrst daleč se je moral do tja voziti. Vidi, da žive mušiči krog po pristavah in so bogati.

»Kaj bi bilo,« si misli, »če bi si kupil zemljo v vlast in se naselil na pristavi?«

In začel je premišljevat, kako bi kupil zemljo za vlast.

Našel je mušiča, ki je imel 500 desetih zemlje in jo je radi nesreče pri gospodarstvu razprodal. Pahom je sklenil z njim kupčijo za 1500 rubljev. Polovico je plačal takoj, polovico

bode pa za eno leto. Vse je bilo že v redu, kar prižene neki kupec svoje konje na Pahomov dvor, da bi jih nakrmil. Pili so čaj in se razgovarjali. Kupec pripoveduje, da prihaja iz daljne dežele Baškircov. Tam je kupil 5000 desetih zemlje ter plačal za vse to 1000 rubljev. Pahom ga je spraševal. »Prikupiti se mora,« pripoveduje kupec, »glavarjem. Med nje sem razdelil za 100 rubljev kaftanov in preprog, dal sem čaja in žganja, kolikor so ga hoteli piti. Dobil sem desetino po 20 kopejk« — pokaže kupčijsko pismo — »zemlja ob reki in stepi je kovalnata.«

Pahom ga mnogo sprašuje.

»Zemljo,« govori dalje kupec, »ne obhodiš v enem letu in je vsa baškirska, ljudje so pa nemni kot koštrunje. Lahko boš dobil zemljo zastonj.«

»No, si misli Pahom, čemu bi za 1000 rubljev kupoval 500 desetih in si poleg tega še dolg na glavo, nakopaval. Koliko si jaz tamkaj kupim zemlje za 1000 rubljev!«

V.

Pahom je spraševal kupca, kod mu je potovati. Napravil se je takoj na pot. Dom je ostavil in je krenil z enim hlapcem na pot. Prišel je v mesto in je kupil čaja, žganja, daril, vse tako, kakor mu je kupec rekel.

Tobačno delavstvo.

Izpopolnitev naše ljubljanske tobačne strokovne organizacije. Letošnji občni zbor našega »Podpornega društva delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici« je med drugim tudi izpremenil društvena pravila. Določilo se je novo, sledeče besedilo: Za posamezne stroke članov ustanavlja odbor strokovne odseke. Po svoji previdnosti jih sestavi izmed društvenih članov dotične stroke izdela jim tudi poseben poslovník. Strokovni odseki imajo nalogo podajati odboru nasvete in predloge, kako naj poskrbi za strokovno izobrazbo in kako naj preiskujejo razmere delavstva dotične stroke. Čas je, da izpregovorimo nekoliko o nameranih strokovnih odsekih, ki se izpeljejo bodoče tedne in ki imajo namen, da se »Podporno društvo«, najstarejša in najmočnejša strokovna organizacija ljubljanskega delavstva, še bolj ojači, da se pritegne delu za delovske koristi še več moči. V Spominski knjižici »Podpornega društva«, ki se razdeli vsim društvenim članom, čitate na strani 26 poslovník za delovanje strokovnih odsekov Podpornega društva. Natančno ga preučite! Iz njega razvidite, da ko bi imeli že pred leti strokovne odseke v tvornici, bi bilo boljše za delavstvo. Strokovni odseki so za nadaljnje uspešno delo Podpornega društva neobhodno potrebni. Delavci! Delavke! Ko boste vabljeni te dni k ustanovnim zborom strokovnih odsekov, glejte, da se vsi udeležite ustanovnih zborovanj, da boste še bolje vedli, in se prepričali, da so strokovni odseki za Vaše koristi nujno potrebni!

Delavstvo v kartonaži in v pripravljalnici (Forihtungi) pozor! V ponedeljek, dne 19. t. m. takoj po dokončanem delu v tvornici se vabi delavstvo v kartonaži na sestanek, ki bo v društveni sobi pri Krčonu. V četrtek 22. t. m. ima pa sestanek v društveni sobi pri Krčonu delavstvo v pripravljalnici ali forihtungi. Prosimo, da se delavstvo obeh sestankov v velikem številu udeleži, ker gre za važne delavske stvari.

Nadaljnje sestanke ljubljanskega tobačnega delavstva sklicuje »Podporno društvo« v sobo h Krčonu sledeče dni: 26. t. m. cigaretno delavstvo. 27. t. m. prejemalke. 28. zavijalnica (Cigarenverpackung). 29. t. m. paklci. 2. septembra škatirunga. 3. septembra oddelek veržink. 4. septembra oddelek smodk. 5. septembra ostale delavske kategorije. Meseca septembra priredi »Podporno društvo« tudi splošen delavski shod. Spored in dan shoda se še naznani.

Vsa čast pred dejanjem, kakor ga je izpoznati iz naslednjega pisanja Nj. ekselence barona Freytagh-Loringhoven, svetnika vezelskega plemstva in ruskega pravega državnega sveta v Arensburgu, Kommandantenstraße 5, Üsel, gouv. Livlandija. — Nj. ekselence piše: »Smatram za svojo dolžnost napram človeštvu, priporočati povsod, kjer le morem izvrsten Fellerjev fluid z. v. z. „Elsafluid“. Na to krasno sredstvo sem opozoril svojega nekdanjega prijatelja izza šolskih let, sedaj zdravnika v Petersburgu; imel sem pa tudi priliko, nekoga drugega petersburškega zdravnika, ki ima ravnotam slovečo lužno kopel, s pomočjo Fellerjevega Elsafluida ozdraviti hudega revmatizma v ramah, potem, ko mu niti lastna sredstva niso mogla pomagati. Tudi neki zdravnik v Danzig-u na Pruskem uporablja Fellerjev fluid — in tako želim v blaginjo vsega človeštva, da bi se to sredstvo razširilo povsod širom sveta, izumitelju pa prineslo zasluženo slavo.« Upamo, da bodo tudi naši bravci to sredstvo poizkusili. 12 steklenic na poizkušnjo velja franko 5 K pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici. Elzatr, št. 264 (Hrvatsko).

Dolgo časa sta potovala in prepotovala 500 vrst. Sedmi dan sta prišla do baškirskih koč. Vse je bilo tako, kakor mu je pripovedoval kupec. Baškirci stanujejo v svojih kibitkah na stepi blizu reke. Ne orjejo nič in tudi kruha ne jedo. Po stepi se pasu konji in govedina, za kibitkami so privezana žrebeta, in k njim dovajajo kobile dvakrat na dan, da jih doje. Iz kobiljnega mleka delajo kumis. Ženske mešajo kumis in pripravljajo sir, možje pa drugega ne znajo, kakor piti kumis in čaj, jesti bravino in igrati na piščalko. Vsi so debeli, veseli, praznujejo celo poletje. Ljudje, po vsem neolikani, ne znajo ruskega, vendar so jako prijazni.

Ko so Baškirci Pahoma zagledali, so prišli iz svojih kibitk in ga obstopili. Bil je tam tudi tolmač, kateremu je Pahom razložil, da je prišel kupiti zemljo. Baškirci so se obradovali, prišli so Pahoma pod pazduho, ga peljali v lepo kibitko, ga posadili na preproge in podložili pod njega blazino in ga pogostili s čajem in kumison. Zaklali so koštruna in mu dali koštrunovega mesta jesti. Pahom je prinesel z voza čaj in druga darila in jih razdelil med Baškirci. Obradovali so se jako, šepetali so in šepetali med sabo in potem veleli govoriti tolmaču.

* Kibitka = šotor.

(Dalje prih.)

Zaužijte, ako ste nahodni, hripavi zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid z znamko „Elsafluid“. Mi smo se sami prepričali pri prsni, vratnih boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstotica za poskušnjo K 5—, 2 tucata K 8-60 franko. Izdeluje le karnar E. V. Feller v Stubici Elsatrg 264 (Hrvatsko).

In tvorniška kuhinja! Do 700 delavcev in delavk kosi vsako opoldne v naši tvorniški kuhinji. S tvorniško kuhinjo se že dolgo časa nisimo pečali, a danes se zopet moramo. Delo v tobačni tvornici zahteva dobro hrano, ko ji mora biti toliko, da se delavec in delavka do sitega najesta. Priznamo, proti hrani sami kot taki se delavstvo ne pritožuje. Pač pa moramo upravičeno grajati, ker še danes ni izvedena že tolikokrat predložena zahteva, da bi dobilo delavstvo lahko v tvorniški kuhinji popolno kosilo. Dobi se marveč še vedno le ena sama jed. To ni prav in ni! To ži se, kako da ljudje v tobačni tvornici bolehalo. Ali je to čudno, ko toliko delavk opoldne takorekoč z eno jedjo le želodec podraži, ne da se nasitijo. Večkrat se je že reklo, da dobi delavstvo popolno kosilo, a ostalo je le pri obljubah. Kar je mogoče po nekaterih drugih tobačnih tvornicah, je gotovo mogoče tudi v ljubljanski tobačni tvornici. Pričakujemo, da glede na izpopolnitev tvorniške kuhinje domače ravnateljstvo nastopi odločno pri glavnem ravnateljstvu. V slučaju, da bi pa glavno ravnateljstvo ne hotelo ugoditi, naj domače ravnateljstvo našo delavsko organizacijo o tem obvesti, da se napno na Dunaju ostrejše strune.

J. S. Z.

S Štajerskega. »Jugoslovanska Strokovna Zveza« priredi dne 25. avgusta t. l. v Šoštanjju dr. Kerkovo igro »Tri sestrek«. Igra se vrši v hotelu Avstrija pri g. Rajšter. Po igri je ljudska veselica v gori omenjenem hotelu z jako zanimivim sporedom. Društva, ki so v bližini, se vabijo, da se veselice in igre v polnem številu udeležijo. Čisti dobiček je namenjen »Jugoslovanski Strokovni Zvezi«, ki z veliko požrtvovalnostjo vrši svojo dolžnost. Vsak zaveden Slovenec in Slovenka se tem potom uljudno prosi, da dela in postane član te organizacije.

Ruše na Štajerskem. »Jugoslovanska Strokovna Zveza« raste od dne do dne, ne samo po številu članov, temveč tudi po skupinah. Pred časom se je ustanovila taka skupina tudi v Rušah na Štajerskem, to pa ni po volji našim nasprotnikom, ki so sploh proti vsaki pošteni organizaciji. Zadnji čas so se vrgli z vso silo na naše člane J. S. Z., da bi preprečili nadaljnje naše delovanje. Zastonj se trudite! Mi gremo preko vas naprej! Vsa zlobna imena liberalno-nemškutarskih - socialnodemokraških zlobnežev nič ne pomagajo, tudi grozitev s samokresom, farovski švindeli, farški podrepaniki in črni vrage nas ne oplaši. Vsak zaveden naš somišljenik in somišljenica pa dobro ve, da krščansko soc. organizacija je edino socialna. Nasprotniki, vam pa kličemo, s samokresom v roki agitirate za nas!

Med brati in sestrami.

ZOPET TOMŠIKOV PREDLOG.

Dne 8. t. m. so priredili soc. dem. železničarji v Ljubljani predstavo »Tingl-tangl« teatra. Sklicali so shod, na katerem sta sodrug Kopač iz Trsta in Dušek z Dunaja železničarjem pokladala na srce kako so takozvane »meščanske stranke« izdale železničarje. Seveda so sklenili tudi posebno resolucijo, v kateri se obsoja vse, kar ne laja po soc. demokratično. Na resnico se ni veliko oziralo, saj z isto soc. demokratije ne morejo naprej. Tomšik in njegovi somišljeniki so prav dobro vedeli naprej, da bo vlada rajše zaključila državni zbor, kakor dovolila od Tomšika predlagano vsoto. Tomšik je moral tudi vedeti, da v tej obliki stavljenega predloga vladne stranke ne bodo sprejele. Z eno besedo Tomšik je čisto dobro vedel in se zavedal, da je predlog v tem trenutku, ko ga je stavil, čisto navadna socialna demokraška demagogija. Tega je soc. dem. potrebovala, da zakrije nekoliko svojo nezmožnost in da nameče peska v oči »nerazsodni masi«, kakor je svojedobno Tomšik imenoval v državni zbornici železničarje. Sedaj pa plačani hlapci socialne demokracije havzirajo s tem okrog in begajo železničarje z vsemi sredstvi, ne glede na resničnost položaja. Iz poročila shoda je razvidno, da ne smatra le sodrug Tomšik železničarjev za »nerazsodno maso«, marveč da je ta misel razširjena tudi med drugimi od »nerazsodne mase« drago plačanimi agitatorji. Kakor lačen pes gnilo kost, tako je pograbil socialna demokracija ta slučaj. Sama onemogla ne more brez drugih strank prav nič storiti za delavstvo. Po shodih pa hujska proti vsem. Železničarji, kolikor jih ne spada k rdeči »nerazsodni masi«, si pa lahko mislijo, koliko je mogoče doseči potom socialne demokracije. Nič in prav nič! Zato bo-

do pa kljub vsem Kopačem in Dušekom skrbeli za to, da ne izgube simpatij onih, na katere so v resnici navezani. Pa tudi »rdeča nerazsodna masa« mora priti do razsodnosti in spoznanja, da je socialna demokracija le farba, Grozno morajo socialni demokratije imeti železničarje za trapaste, da si jim upajo z nalašč vprizorjenimi manevri malati vraga na zidu. Najprvo pokazati, da nič ne zmore, potem pa zaradi tega zabavljati na druge, to zna vsak tepec, zato ni potreba posebne modrosti. Ali je bilo na shodu tudi kaj bere, o tem poročilo molči.

Lisjakovo pismo. (Zalostne razmere prožnih obhojevalcev.) Že zadnjič sem poročal o raznih šikanah prožnih obhojevalcev, ki jih moram ponoviti, da bo vedela javnost, kako nekateri višji organi delajo z njimi. Kakor sem že zadnjič poročal, je v prožnem obratnem nadzorstvu v Trstu g. Tomini, ki si je vzel v svoj princip vijake, s katerimi šikanira prožne obhojevalce. Dne 17. julija je bil zopet na lovu, in kakor sem že zadnjič poročal, tako je tudi ta dan kaznoval štiri prožne obhojevalce, vsakega za eno krono in dal še naslednjo obljubo: danes vas kaznujem vsakega za eno krono, drugič za dve, tretjič za štiri in četrtič za pet kron, če to ne bo zadostovalo, kazensko prestavljenje in nazadnje od službe odstavljenje. Kajne, krasne obljube? Kaj menite, da bomo imeli tako močne ljudi samo za po progi se sprehajati, za samo pregledovanje so dobri pobci pri 17. letih, ne pa taki uslužbenci z 2000 K letne plače. Lepe besede od izobraženega človeka, prvič 17 klm izprehoda po šurni naporni službi na prečnicah s praznim želodcem, menda si ga nobeden ne želi, tudi sam g. Tomini ne. Drugič z 2000 K letne plače, ker znaša končni plačilni razred pri čuvajih komaj 1400 K. In zakaj so bili kaznovani ti štirje prožni obhojevalci? Kakor sem iz zanesljivega vira izvedel, izvira ta kazen zaradi nesporazuma sekcijškega načelnika in obratnega nadzornika, ker je imel prvi previsoko število prožnih delavcev, potem je moral pa svojo jero g. Tomini razliti na prožne obhojevalce. Zaradi vijakov bi tako ne bil v stanu po pravici teh revežev kaznovati, ker, kakor se je izjavil sam prož. mojster, kateri je potem naredil še posebno revizijo čez vijake in našel na 17 klm na dveh tirih 17 zarjavelih vijakov, kateri so se sicer nekoliko premikali, pa bi držali s popolno gotovostjo brez vsake nevarnosti še par let. V 17 klm se pa nahaja nad 60.000 vijakov. Zdaj pa vprašamo javno vse železničarje in železniške strokovnjake, ali je mogoče štirim prožnim obhojevalcem vzdržati 17 klm dvotirne proge pri vožnji 44 vlakov na dan s 60.000 vijaki, da ne bo dobil nadzorovalni organ nobenega pogrška, menim, da bo vsak rekel, da to ni mogoče. Zdaj pa eno vprašanje na slav. c. in kr. žel. ministrstvo, kaj pomeni v predpisih za čuvajsko osebo progo vzdrževalne službe, II. odresek, 10. poglavje, št. 2, ki se glasi dobesedno: Bei der Begehung hat der Streckenbegeher die Signalfahne, bezw. Laterne, die Knallsignalbüchse mit vier Knallkapseln und Schraubenschlüssel bei sich zu tragen, den Zustand des Ober- und Unterbaues zu untersuchen und vorgefundene kleine Mängel oder Verkehrshindernisse sofort zu beseitigen, insoweit diese Beseitigung keinen Aufschub erduldet oder der Streckenbegeher nicht zu sehr aufgehalten wird. V koliko se zgoraj opisane šikane strinjajo s pred-

stoječim odstavkom in ali ve žel. ministrstvo na kak podei način se izrabljajo obstoječi predpisi od nadzorovalnih organov v korist uprave in v trpljenje službujočega osebja. Vodstvo Prometne Zveze in vse javne faktorje pa prosimo, da spravijo te škandalozne razmere na pristojno mesto. Vas, g. urednik pa prosim, da bode imeli vedno nekoliko prostora v Vašem listu za take šikane pripravljene. (Samoobsebi umevno, a »Lisjak« naj pa vsak teden puhne iz svoje dupline v »Našo Moč«. — Ur.)

Iz Idrije. Ko se zmešnjava pri našem občnem konsumnem društvu ni dala več prikriti, je načelnik Štravs neki rekel: Sedaj oponašamo klerikalcem gojufije centralne blagajne na Koroškem in one sleparije na Češkem. A tovariš sodrug je bil bolj pameten, ter je opomnil, da od od tega nič nima, tudi se ni zanesti, da bi bilo vse resnično, kar oni pišejo; več bo imel od tega, ako se v red spravi ono, kjer je on sam prizadet, in zmagal je. — Morda bo načelnika in njegove somišljenike pri občnem konsumnem društvu vseeno zanimalo, kako se je sleparilo na Koroškem. Ker se je ravno sedaj začelo izplačevati, je pač hvaležno se ozreti nazaj, kako da so bili v take dolgove prišli. Prvič so konstatirali, ko se je izplačevanje ustavilo, da so bile vse knjige v redu in da je blagajna bila v soglasju z njimi, da o kakih sleparijah ni govoriti. Da je do polnora prišlo, je krivo bilo vse drugo, kakor gojufija. Kupiti se je hotel nek premogovnik. Poklicali so se strokovnjaki, ne eden, temveč različni, celo profesorji visokih šol. In vsi so bili mnenja, da je rudnik vreden več milijonov. Švicarska banka, ki naj bi posodila denar, je tudi poslala prej svojega inženirja strokovnjaka v rudarstvu, ki se naj izjavi, je li varno ali ne. In tudi ta se je izrazil, da se za posojilo ni bati. Šele na splošno mnenje vseh izvedencev je prevzela centralna blagajna premogovnik. Torej od strani obeh duhovnov Weis in Kaiser ni bilo nobene sleparije, morda edino nekaj nepredvidnosti, da sta se preveč zanesla na strokovnjake. Ko rudnik ni donal obetanih obresti, je prišlo vse podjetje v zadrego, in bila je nevarnost, da veliko posojilnic izgubi svoje pri centralni blagajni. Razume se, da so vpili na vseh koncilih in krajih, kakih sleparij so duhovni, ker ravno omenjena duhovna stala na čelu vse akcije. In kako se je duhovščina maščevala nad sobratoma. Dosedaj je darovala en milijon in pol — 1.500.000 kron — v saniranje vsega podjetja, in pričakovati je, da še kaj doneskov pride. Rudnik se bode v kratkem prodal in naj se za njega dobi 400.000 K, ne bode nobeden nič oškodovan. Sicer se v enem mescu vsa stvar uredi in takrat se bode lahko še več o tem pisalo. Iz tega sledi, da pri centralni blagajni ni bilo sleparij, pač pa nekaj nepredvidnosti od strani dveh duhovnikov in da je za to nepredvidnost zložila avstrijska duhovščina poldrug milijon. Tedaj bi bili naši sodrugji le po vetru mahali, ko bi bili pri svoji zadregi kazali na Koroško. Tovariši bi bili spoznali, da slični dogodki pri rdečih sodrugih so vse drugačni, kakor oni pri centralni blagajni na Koroškem.

Ne pozabite, da je treba delati na vso moč za Vaše glasilo „Našo moč“. Cim več naročnikov, tem večji vpliv bo imelo Vaše glasilo.

Izmed dobrega najboljše

je in ostane

pravi : Franckov : kavini pridatek.

Odličen, najfinejši okus, lepa, temnorujava barva, velika izdatnost so njega posebne vrline. — Zahtevajte, prosimo, pri nakupu izrečno

pravi : Franck : s kavinim mlinčkom.

Splosno in vedno bolj priljubljena je pa tudi najboljša vseh žitnih kav, to je Franckova Perl-ržena kava v belosivih zavitkih.

Iz najboljših in najčistejših snovi napravljena odlikuje se Franckova ržena kava po svojem močnem, zrnati kavi enakem, dobrem okusu.

Poizkušnja z enim zavitkom Franckove rži Vas bo gotovo popolnoma zadovoljila.

Obe vrsti teh izdelkov lahko povsod dobite!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

**Denarni promet
l. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 608.996.84. ■**

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,

tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton
Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr.
Josip Dermastia; Anton Kobi, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetetša**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.

Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavio,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavai: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prezema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov. njeno stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstnen pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev

:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Štritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetске posojilnice“ nasproti gostilni
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.